

ще більше посилює значення культурних відношень і форм, тобто культури взагалі. Тому, як удається, наведені міркування дозволяють говорити про поняття культури як правову категорію.

УДК 351.74(438)

П.П. Підюков
М.О. Амонс
О.В. Камінська

**СТРУКТУРА, СИСТЕМА ТА КОМПЕТЕНЦІЯ
ПОЛІЦІЇ ПОЛЬЩІ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ
СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ**

В статі розглянуто структуру, систему та компетенцію поліції Польщі в контексті реформування системи МВС України.

Ключові слова: *реформування, система МВС, структура поліції, компетенція поліції Республіки Польща*.

В статье рассмотрена структура, система и компетенция полиции Польши в контексте реформирования системы МВД Украины.

Ключевые слова: *реформирование, система МВД, структура полиции, компетенция полиции Республики Польша*.

A structure is considered in the article, the system and competences of police of Poland are in the context of reformation of the system of Ministry of internal affairs of Ukraine.

Key words: *reformation of the system of Ministry of internal affairs, structure of police, competence of police Republic of Poland*.

Вивчення й запровадження у вітчизняну практику передового зарубіжного поліцейського досвіду завжди було і залишається однією з важливих складових у справі подальшої розбудови та неухильного покращання діяльності органів внутрішніх справ Незалежної України. Особливого значення набувають ці питання на сучасному етапі в умовах активного реформування системи МВС країни.

Виступаючи 5 жовтня 2011 року у Сесійній залі Верховної Ради України під час Парламентських слухань питання "Про реформування системи органів МВС України і впровадження світових стандартів", Міністр внутрішніх справ (на той час) А.В. Могильов зауважив, що, починаючи з середини 90-х років, в МВС здійснено кілька спроб реформування МВС, які в певній мірі відбувалися лише в межах загального реформування системи кримінальної міліції та правоохоронних органів, оптимізації структури й компетенції регіональних і транспортних управлінь, галузевих вищих навчальних закладів тощо,

звичайно, цього виявилось явно недостатнім – система органів внутрішніх справ залишається у складному стані. Він підкреслив важливість використання зарубіжного досвіду у вирішенні означеної проблеми і наголосив: "Ми вивчили досвід реформування поліції ряду європейських країн, в тому числі Франції, Німеччини, Польщі і багато інших. З урахуванням багатьох факторів найбільш прийнятним для нас є досвід Польщі. Населення Польщі – воно ментально схоже на український народ, і по чисельності, і по території ми дець приблизно з ними однакові. Тому ми вважаємо, що досвід Польщі по реформуванню поліції найбільш сприятливий для України (або прийнятніший для України). У цій державі функціонує багатопрофільне міністерство, до моделі якого прагнемо прийти і ми. Але на сучасному етапі ми орієнтуємося на його поліцейську складову. Міністерство внутрішніх справ Польщі – це структура, в якій поліція займає якийсь такий великий сегмент, і там ще є управління всіма територіями. Ось ми взяли за модель от саме цю поліцейську структуру" [1].

Спробою більш детально розібратися у висвітлених А.В. Могильовом питаннях щодо системи, структурної побудови та компетенції Міністерства внутрішніх справ Польщі й органів поліції країни зумовлена мета цієї наукової статті. При її підготовці використовувалися відповідні літературні джерела, а також аналітичні матеріали, надані управлінням міжнародних зв'язків та Робочим апаратом Укрбюро Інтерполу МВС України.

Насамперед, відмітимо, що утворення польської поліції пов'язують з рішенням нижньої Палати уряду країни від 24 липня 1919 року. У цей день щорічно відзначається свято поліції Республіки Польща.

За національним законодавством цієї держави, на службу в польську поліцію приймаються громадяни країни з беззаперечною репутацією, які користуються усією повнотою громадянських прав, мають середню освіту (не нижче), а також фізичні та психічні здібності до служби у військових формуваннях з особливою службовою дисципліною, якій вони готові підкорятися.

Сьогодні в лавах польської поліції перебувають на службі 103,3 тис. осіб, у тому числі 20 тис. цивільних співробітників. Відповідно до Закону "Про поліцію", вони несуть службу в кримінальному, профілактичному секторах, а також у "секторах, що підтверджують діяльність організаційних, логістичних та технічних дій (напрямів)".

Керівництво поліцією здійснює Головна комендатура поліції (ГКП), яка на правах окремого органу зі специфічними функціями

структурно підпорядкована Міністерству внутрішніх справ і адміністрації (МВСiА) Польщі. Міністр внутрішніх справ і адміністрації країни безпосередньо відповідає за діяльність Політичного Кабінета і Секретаріата Міністра, Департаменту контролю та двох бюро: в справах оборони та охорони таємної інформації. У його підпорядкуванні перебувають Державний секретар, який має чотирьох своїх заступників, та Генерального директора, останній, серед інших обов'язків, відповідає за роботу Бюро кадрів, навчання та професійного розвитку. Слід мати на увазі, що поряд із ГКП, на аналогічних посадах цьому ж Міністерству підпорядковані Головні комендатури прикордонної та пожежної охорони. Як і ГКП, вони знаходяться у віданні й підвітні Державному секретарю МВСiА (див. схему 1).

До структури поліції, яка побудована відповідно до адміністративно-територіального устрою Польщі, входять 16 воєводських комендатур, Столична комендатура поліції у Варшаві (на правах воєводської) та 17 поліцейських гарнізонів.

Очолює ГКП Головний комендант поліції надінспектор Лешек Шредер, у його безпосередньому підпорядкуванні є: Бюро-кабінет головного коменданта, Фінансове бюро кадрів і навчання, Бюро інформації та інспекції, Бюро стратегії поліції, Бюро внутрішнього аудиту.

Головний комендант має першого заступника і двох заступників.

Перший заступник Головного коменданта надінспектор Еутеніуш Шербак відповідає за діяльність Центрального бюро розслідувань, Бюро міжнародної співпраці поліції, Бюро внутрішніх справ, Національного центру кримінальної інформації, Управління кримінальної розвідки.

Заступник Головного коменданта надінспектор Збігнев Хвалінський забезпечує діяльність Бюро фінансів, Бюро матеріально-технічного забезпечення, Бюро зв'язку та інформації.

Заступник Головного коменданта інспектор Хенрик Токарські відповідає за діяльність Бюро тактики боротьби зі злочинністю, Центральної кримінальної лабораторії, Головного штабу поліції (див. схему 2).

Підготовку кадрів поліції Польщі забезпечують 5 поліцейських шкіл, розташованих у великих містах країни. Вищу поліцейську школу, наприклад, у місті Щитне щороку закінчують 500 поліцейських, протягом деякого часу вони стають керівниками підрозділів поліції.

Особовий склад поліцейської поліції відносно молодий – більше 70% – це особи у віці до 40 років, кожний третій поліцейський має вищу освіту.

Фінансування поліцейської системи відбувається за рахунок Державного бюджету Республіки, а також органів місцевого самоврядування, грошові кошти на утримання поліцейської поліції надає також Євросоюз. Рівень фінансування – досить високий і дозволяє періодично здійснювати модернізацію озброєння, транспортних засобів та спеціальної техніки, запроваджувати новітні технології на рівні світових стандартів. Усі органи і підрозділи поліції об'єднані в єдину телекомунікаційну мережу з доступом до бази даних, яка містить інформацію щодо скоєних злочинів та осіб, які їх вчинили, знаходяться у розшуку тощо.

У Польщі обладнано одну з найсучасніших у світі автоматизовану систему дактилоскопічної інформації. Її сутність полягає, в можливості автоматичного кодування окремих видів слідів, наприклад, пальців рук, отриманих на місці пригоди, та негайної їх перевірки на ідентичність з відбитками пальців мільйонів людей, які зосереджені в комп'ютерній базі.

З 2000 року в Польщі утворено Національну базу ДНК, створено 13 поліцейських лабораторій з проведення генетичних експертних досліджень для органів досудового розслідування та правосуддя.

У зв'язку з відкриттям Польщею державних кордонів, наприкінці минулого – початку нинішнього століття в країні різко активізувалася міжнародна злочинність, виникли значні загрози національній безпеці держави внаслідок зросту наркозлочинності, комп'ютерної та організованої злочинності. Це зумовило створення в Польщі у 2000 році Центрального пошукового бюро, основними завданнями якого, зокрема, є боротьба із зазначеними вище злочинами, а також злочинністю в економічній сфері, проти інтелектуальної власності тощо. Утворені при ньому антитерористичні підрозділи, належно укомплектовані, озброєні й оснащені, виконують також чи не найголовну місію під час затримання особливо небезпечних злочинців, визволення заручників, знешкодження вибухових пристроїв і т. ін.

Польща є членом Інтерполу (з 1923 р.), Поліцейської Академії в Центральній Європі МЕНА, а також Європолу, членом Міжнародної комісії кримінальних поліцій Інтерпол.

Починаючи з 90-х років минулого століття, польські поліцейські та військовослужбовці беруть активну участь у міжнародних миро-

творчих місіях по лінії ООН (у Грузії, Лівії, Хорватії, Іраку, Косово та Македонії).

Щороку поліцією Польщі під час виконання властивих їй функцій затримується близько 600 тис. осіб, підозрюваних у скоєнні злочинів.

Населення і мешканці країни виявляють усе більш привабливе ставлення і повагу до поліцейських. Незалежні соціологічні дослідження, що регулярно проводяться в країні, засвідчують тенденцію неспинного зростання у свідомості людей відчуття стабільної безпеки для їх життя і здоров'я.

Польська поліція нещодавно активно підключилася до Міжнародної програми зменшення безпеки в школах, де разом із органами місцевого самоврядування та адміністрацією шкіл і представниками громадськості проводить цілеспрямовану профілактичну роботу.

З метою зняття стресу, завданого потерпілим від злочинів, та їх адаптації до нормального життя, при багатьох поліцейських управліннях і відділках створено й функціонують так звані "блакитні кімнати".

Стже, підсумовуючи, варто зазначити, що дійсно, досвід структурної перебудови та реформування діяльності органів і підрозділів польської поліції є привабливим і прийнятним для використання з цією ж метою у нашій державі, тим більш, що чимало з нього вже розпочато і впроваджується у межах заходів з розбудови системи МВС України, дещо - передбачено у концептуальному плані.

Сподіваємося, що з урахуванням досвіду поліції Республіки Польща, поточний рік стане переломним етапом у справі "модернізації української міліції" [2], "роком якісних змін, кардинального руху вперед назустріч людям" [3].

Схема 1

СТРУКТУРА
Міністерства внутрішніх справ і Адміністрації
Республіки Польща

Міністр

Ришард Каліш

- Політичний кабінет Міністра;
- Секретаріат Міністра
- Департамент контролю
- Бюро в справах оборони
- Бюро охорони таємної інформації

Державний секретар**Анджей Брахманські**

- Поліція
- Прикордонна служба
- Державна пожежна охорона
- Цивільна оборона держави
- Бюро охорони Уряду
- Департамент громадського порядку
- Департамент загальної безпеки
- Вища школа поліції
- Головна школа пожежної служби
- Науково-дослідний центр протипожежної охорони ім. Тадеуша Тулішковського

Заступник Держсекретаря**Лешек Чечвеж**

- Департамент державних реєстрів
- Центр персоналізації документів
- Управління квартирних питань МВСіА
- Технічний інститут текстильних виробів "Моратекс" у Лодзі

Заступник Держсекретаря**Павел Даковскі**

- Департамент європейської інтеграції і міжнародної співпраці
- Управління в справах репатріації та іноземців
- Група, що запроваджує Програму прикордонного співробітництва

ФАРЕ

- Координатор реалізації завдань у сфері співпраці Південно-Східних воеводств Республіки Польща з Калінінградською областю РФ, а також регіонів РП з регіоном Санки-Петербург

Заступник Держсекретаря**Тадеуш Матусяк**

- Правовий департамент
- Департамент фінансів
- Дозвільний департамент
- Департамент у справах релігії і національних меншин
- Координатор реалізації Урядової стратегічної програми "Освенцим"

Заступник Держсекретаря**Єжи Мазурек**

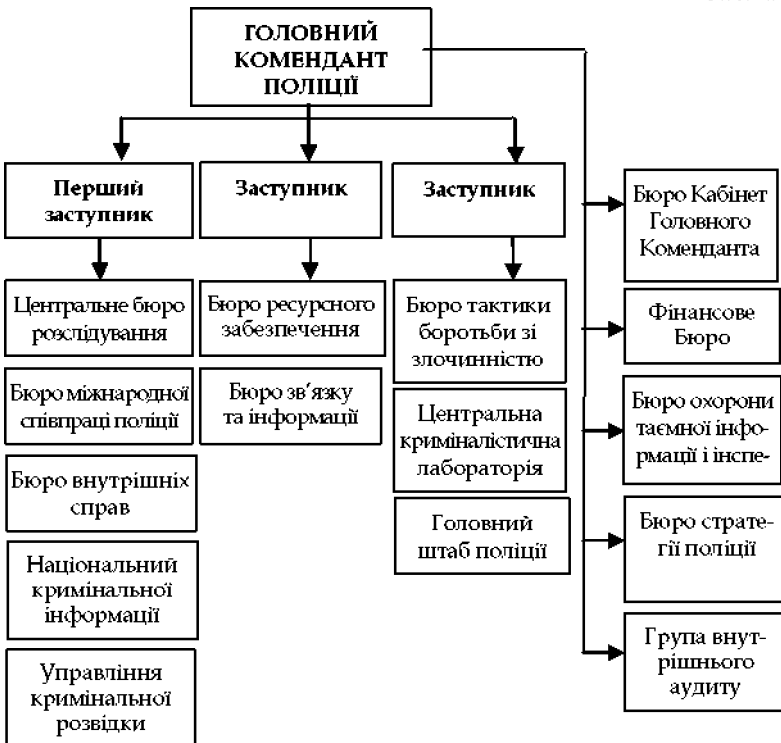
- ◆ Департамент громадської адміністрації
- ◆ Департамент охорони здоров'я
- ◆ Головне шахтарське управління
- ◆ Державна санітарна інспекція МВСіА
- ◆ Координатор реалізації завдань щодо розпорядження майном, прийнятого від військових РФ

Генеральний директор

Єжи Барт

- ◆ Бюро генерального директора
- ◆ Бюро кадрів, навчання та професійного розвитку
- ◆ Адміністративно-господарське бюро
- ◆ Управління обслуговування МВСіА
- ◆ Пенсійне управління

Схема 2

Використана література:

1. Могильов А.В. Виступ на парламентських слуханнях на тему: "Про реформування системи органів Міністерства внутрішніх справ України і впровадження європейських стандартів" [Електронний ресурс] / А. Могильов // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Янукович В.: "Дякую за ваш повсякденний подвиг" // Іменем Закону. – 2011. – № 51 (5800). – 22 груд. – С. 2.
3. Матеріали Колегії МВС України від 17.01.2012 р. [Електронний ресурс] Офіційний сайт МВС України. – Режим доступу www.mvs.gov.ua/mvs/control/mail/uk/index. – Назва з екрану.

УДК 340.12:342.1:321

О.М. Лощихін

**ФУНКЦІЇ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ: ПИТАННЯ
ТЕОРІЇ ТА ПОЛІТИКО-ПРАВОВОЇ ПРАКТИКИ**

У статті висвітлюються актуальні проблеми сучасної державності з точки зору її структури та функціонування. Показаний діалектичний взаємозв'язок між функціональним призначенням державності та основними напрямками діяльності сучасної держави.

Ключові слова: *державність, держава, сучасна держава.*

В статье освещаются актуальные проблемы современной государственности с точки зрения её структуры и функционирования. Показана диалектическая взаимосвязь между функциональным предназначением государственности и основными направлениями деятельности современного государства.

Ключевые слова: *государственность, государство, современное государство.*

The article highlights the actual problems of modern statehood from the standpoint of its structure and functioning. The dialectical relationship between the functional purpose of statehood and the main direction of the modern state activities is shown.

Key words: *state system, state, modern state.*

Постановка проблеми. Дослідження феномену державності, її сутності та змісту, сенсу та цінності, принципів устрою та механізмів